CZU: 37.013.42:364.658-053.2 **https://doi.org/10.59295/sum9(189)2025_41**

MODEL PEDAGOGIC PRIVIND FORTIFICAREA FUNCȚIONALITĂȚII PARTENERIATULUI INTERSECTORIAL AXAT PE ASIGURAREA BUNĂSTĂRII COPILULUI

Valentina BOTNARI, Albina SCUTARU,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”din Chișinău

Articolul dat propune un model pedagogic inedit care oferă oportunitatea de a fortifica funcționalitatea parteneriatului intersectorial pentru promovarea bunăstării copilului. Acest model se bazează pe principiile cooperării eficiente și intervenției integrate între diverse domenii: educație, sănătate, asistență socială, protecția copilului și administrația publică. Prin implementarea unei abordări sistemice, modelul urmărește: îmbunătățirea mecanismelor de comunicare și colaborare între instituțiile implicate prin dezvoltarea competențelor profesionale ale specialiștilor implicați în protecția și educația copilului; optimizarea strategiilor educaționale și sociale pentru a răspunde nevoilor copiilor; crearea unui mediu favorabil dezvoltării armonioase a copilului, prin sprijin multisectorial. Ca urmare a implementării Modelului pedagogic privind fortificarea funcționalității parteneriatului intersectorial axat pe asigurarea bunăstării copilului se urmărește asigurarea unui cadru sustenabil și eficient pentru protecția drepturilor copilului, prevenirea excluziunii sociale și îmbunătățirea calității vieții copiilor.

Cuvinte-cheie: *Model pedagogic, funcționalitate, parteneriat intersectorial, bunăstarea copilului, colaborare, integrare, educație.*

PEDAGOGICAL MODEL ON STRENGTHENING THE FUNCTIONALITY OF INTERSECTORAL PARTNERSHIP FOCUSED ON ENSURING CHILD WELL-BEING

This article proposes a unique pedagogical model that offers the opportunity to strengthen the functionality of intersectoral partnership for promoting child well-being. This model is based on the principles of effective cooperation and integrated intervention between various fields: education, health, social assistance, child protection and public administration. By implementing a systemic approach, the model aims to: improve communication and collaboration mechanisms between the institutions involved by developing the professional skills of specialists involved in child protection and education; optimize educational and social strategies to meet the needs of children; create an environment conducive to the harmonious development of the child, through multi-sectoral support. As a result of the implementation of the Pedagogical Model on strengthening the functionality of intersectoral partnership focused on ensuring child well-being, it is aimed to ensure a sustainable and efficient framework for the protection of child rights, the prevention of social exclusion and the improvement of the quality of life of children.

Keywords: *Pedagogical model, functionality, intersectoral partnership, child well-being, collaboration, integration, education.*

Introducere

Practicienii moderni din varii sfere de activitate încearcă tot mai des să manifeste independență în acțiunile profesionale, fapt salutabil și chiar solicitant la ora actuală, or, profesionistul aflându-se la locul de muncă cunoaște cel mai bine contextul și în cele mai frecvente cazuri trebuie să ia decizii prompte ce vizează perspectiva propriei activități, ținând cont de acțiunile specifice ale partenerilor vizați, să implementeze strategii pertinente și originale pentru a înregistra succese. Profesioniștii sunt subiecții care dețin achiziții valorice pentru a genera autonom scheme mentale de acțiune oportune pentru soluționarea problemelor profesionale cu care se confruntă. Printre achizițiile valorice pe care le deține un profesionist se regăsesc cunoștințele declarative, procedurale, strategice, capacitățile și atitudinile care prezintă rezultate ale propriei experiențe, dar multe din ele sunt etalate în literatura de specialitate ce propune oferte valorice validate și acceptate de către comunitatea academică. Patrimoniul științific se completează mereu cu valori

semnificative pentru orice domeniu de activitate la care pot accede practicienii și valorifica din plin în vederea înregistrării succesului profesional.

În acest sens, considerăm că pentru Științele educației printre achizițiile valorice ce sunt plasate în top, mai ales, de către specialiștii praxiologi se regăsesc modelele pedagogice ca și algoritmi validați experimental și flexibili pentru transpoziția didactică.

Modelul pedagogic „tinde să reproducă" elementele esențiale ale fenomenelor şi proceselor originale, naturale sau sociale, studiate conform obiectivelor specifice şi concrete ale activității didactice respective [6]. El îndeplinește, astfel, o dublă funcție pedagogică: funcția de informare inițială, care declanşează mecanismele logice şi epistemologice specifice raționamentului de tip analogic; funcția de validare finală a cunoştințelor dobândite, la nivelul unor sisteme de referință diferite care angajează resursele specifice evaluării formative, permanente, continue.

Realizarea acțiunii didactice prin intermediul metodei modelării presupune parcurgerea următoarelor operații pedagogice: a) conceperea modelului la nivel strategic prin trasarea unor „linii directoare" necesare pentru proiectarea activității în condiții optime, obiectivarea modelului într-o formă (materială, figurativă, simbolică, propozițională) adecvată sarcinii de instruire asumată conform curriculei şcolare existente; c) fixarea modelului la nivelul unui sistem referențial închis - care reproduce un număr limitat de caracteristici (funcții, structură, însuşiri generale, principii, legități) - capabil să stimuleze raționamentele analogice care asigură descoperirea trăsăturilor esențiale ale fenomenului original studiat la nivelul unui sistem deschis, capabil oricând să mai evidențieze o anumită caracteristică. Așadar, modelul pedagogic reprezintă o construcție teoretico-metodologică care descrie, explică și orientează procesul de formare și dezvoltare a personalității, integrând principii, obiective, conținuturi, metode și forme de organizare a activității educaționale într-un sistem coerent.

Chintesența Modelului pedagogic privind fortificarea functionalității parteneriatului intersectorial axat pe asigurarea bunăstării copilului

În această ordine de idei, ne-am propus să elaborăm un model pedagogic privind fortificarea parteneriatului intersectorial axat pe asigurarea bunăstării copilului. Or, problema dată este una de top pentru sistemul social actual. Asigurarea bunăstării copilului a devenit o obligativitate profesională pentru toți agenții sociali implicați în procesul dat din perspectiva funcției deținute. Exigențele respective derivă din HG 143 din 12.02.2018 pentru aprobarea Instrucţiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului [7]. Studiile ştiinţifice analizate, problema, scopul și obiectivele actualei cercetări ne-au permis să elaborăm Modelul pedagogic privind fortificarea funcționalității parteneriatului intersectorial axat pe asigurarea bunăstării copilului (în continuare FPIBC, vezi fig. 1).

Modelul pedagogic FPIBC cuprinde o serie de elemente în care există relații sau raporturi care interacționează în vederea realizării unui scop comun. Modelul pedagogic propus include:

- dimensiunea teoretico-metodologică care cuprinde teorii și paradigme: paradigma umanistă, paradigma holistică, teoria conexionistă, teoria ierarhiei nevoilor umane, principii**:** principiul educația centrată pe copil, principiul integralității, principiul funcționalității, conexionist, sustenabilității, abordării globale unității/toleranței; norme: respectarea individualității, asigurarea participării active a copilului, viziune holistică asupra copilului, unitatea și alinierea intervențiilor, claritatea obiectivelor și a responsabilităților, menținerea și dezvoltarea, colaborare activă și adaptabilă, planificare pe termen lung, integrarea diferitelor domenii de intervenție, adaptarea intervențiilor, precum și domeniile bunăstării copilului: siguranță, sănătate, realizare, îngrijire cu afecțiune, activism, respect, responsabilitate, incluziune.

- dimensiunea praxiologică a parteneriatului educațional intersectorial axat pe asigurarea bunăstării copilului înglobează: reflecțiile practicienilor cu referire la bunăstarea copiilor, nivelul bunăstării copiilor, agenții educaționali implicați în parteneriatul educațional intersectorial: Instituția de învățământ, Centrele medicilor de familie, Inspectoratul de poliție, Direcția teritorială de asistență socială, Familia; atribuțiile agenților educaționali: evaluarea bunăstării, planificarea suportului, implementarea acțiunilor de suport, monitorizarea; funcțiile parteneriatului educațional intersectorial: informativ-formativă, funcția de deschidere organizațională, de acțiune sinergică, socială; *condiții de funcționare:* comunicare, colaborare, coerență, conformitate, creativitate, coeziune.

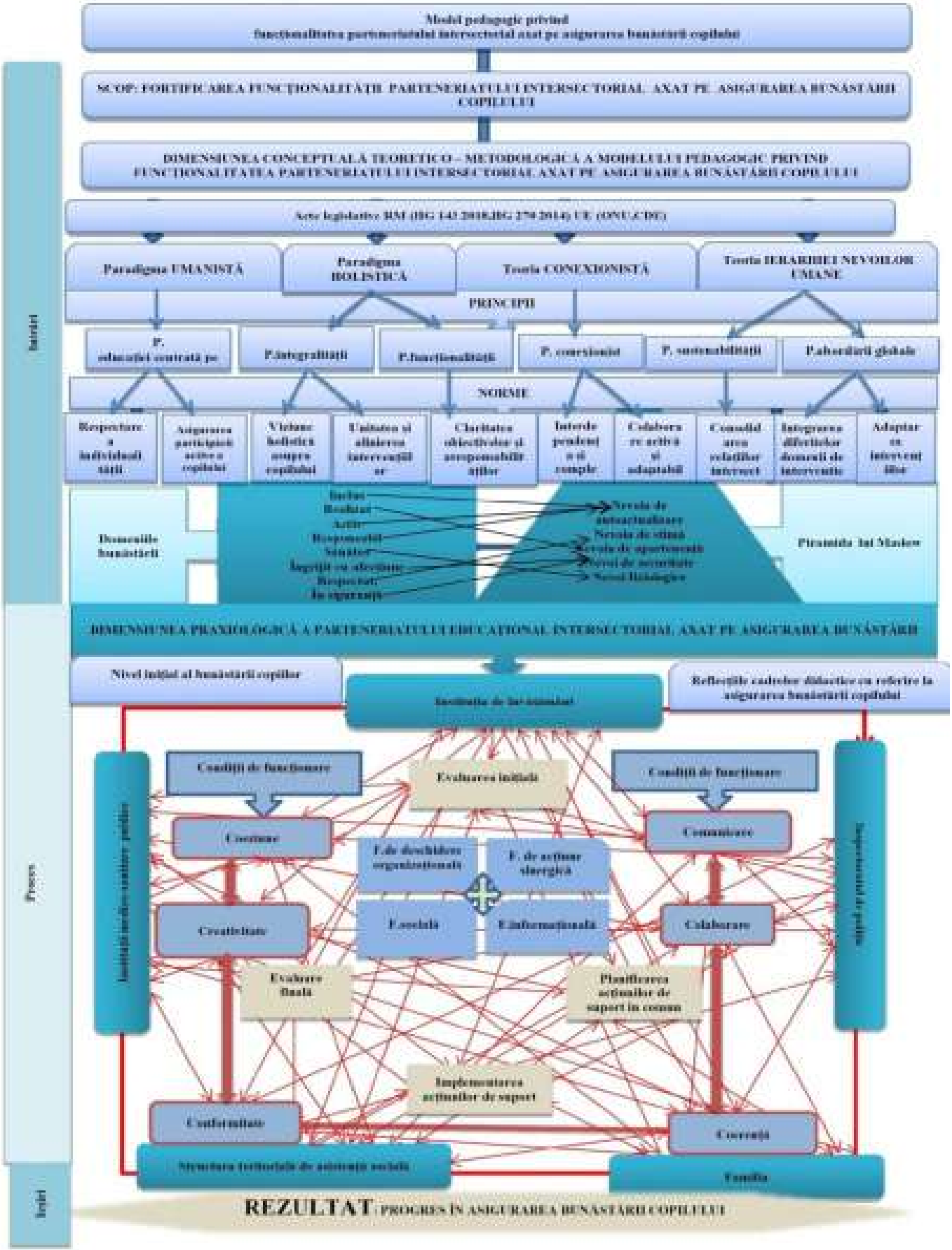

Figura 1. Model pedagogic privind Fortificarea functionalității parteneriatului intersectorial axat pe asigurarea bunăstării copilului

Dimensiunea teoretico – metodologică a Modelului pedagogic FPIBC

Elaborarea Modelului pedagogic FPIBC s-a axat pe aspectele teoretice, privind abordarea conceptului de bunăstare și a mecanismului de cooperare a agenților educaționali. Considerăm că asigurarea bunăstării copilului depinde în mare parte de efectele relațiilor profesionale dintre agenții educaționali vizați să asigurare cele opt domenii ale bunăstării. Conform HG 143 din 2018, bunăstarea copilului este satisfacerea necesităţilor copilului în toate domeniile importante pentru creşterea și dezvoltarea armonioasă a acestuia, care îi asigură un început bun în primii ani de viaţă şi pregătire pentru realizări pe tot parcursul vieţii, iar prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului este realizată de angajaţii care activează în domeniile educației, ocrotirii sănătății, asistenței sociale și ordinii publice, aplicând mecanismul intersectorial de cooperare [7].

Modelul este ancorat în patru *teorii și paradigme fundamentale* care orientează dimensiunea conceptuală și operațională a intervenției pentru conceptualizarea unui algoritm de acțiune funcțional și pertinent în atingerea scopului. Paradigmele reprezintă cadre conceptuale prin care este interpretată realitatea educațională, fiind validate prin consensul comunității științifice. Ele nu sunt simple teorii descriptive, ci exprimă sensurile și motivațiile care structurează în mod rațional înțelegerea și aplicarea proceselor educaționale. În cadrul acestui model, o paradigmă centrală – imposibil de evitat în construcția metodologică – este *paradigma umanistă*, care pune accent pe dezvoltarea individuală și pe valoarea experienței personale a fiecărui subiect. În contextul asigurării bunăstării copilului, această paradigmă valorifică ideea copilului ca *subiect activ al învățării,* iar eficiența demersului educațional constă în echilibrul dintre socializare și procesul de individualizare. Umanismul pedagogic susține importanța imaginii autentice de sine și a congruenței între aspirațiile personale și orientările interne ale individului, în acord cu viziunea lui C. Rogers [13, p. 25]. Prin urmare, autenticitatea manifestării fiecărui agent educațional – fie copil, fie adult – devine un motor al evoluției personale. Acceptarea de sine și alinierea interioară cu valorile promovate în spațiul educațional contribuie la o participare sinceră și deschisă, eliminând rezistența față de influențele externe și susținând construirea unei relații educaționale bazate pe încredere, autonomie și respect reciproc. Printre paradigmele fundamentale ale modelului dat se regăsește și *paradigma holistică*, în consens cu cea umanistă, iar aplicabilitatea sa în domeniul asigurării bunăstării copilului se dovedește a fi deosebit de relevantă. Din această perspectivă, accentul se deplasează asupra viziunii integratoare, în care copilul este înțeles ca un întreg complex, format din multiple dimensiuni interdependente. Paradigma holistică a fost frecvent utilizată în științele umaniste pentru a explora relația dintre totalitate și parțialitate, dintre întreg și componentele sale funcționale [8, p. 567]. Conform acestei paradigme, comportamentul unui sistem – fie el biologic sau social – nu poate fi explicat în mod satisfăcător doar prin analiza izolată a părților, ci trebuie mai întâi înțeles ca un ansamblu organizat, cu o funcționalitate proprie. Abordarea holistică presupune investigarea întregului înainte de a disocia părțile, acestea fiind ulterior analizate în relație cu întregul, într-o logică orientată spre scopuri și interdependență [8, p. 568]. În contextul bunăstării copilului, noțiunile de întreg și parte devin esențiale: bunăstarea reprezintă totalitatea, iar domeniile specifice – precum siguranță, sănătate, realizare, îngrijire cu afecțiune, activism, respect, responsabilitate, incluziune – reprezintă elemente care interacționează sinergic și constituie constructul dat. Se remarcă faptul că întregul nu este simpla sumă a părților, ci rezultatul relațiilor dintre ele, al modului în care acestea se armonizează în interiorul unui sistem coerent. Prin urmare, paradigma holistică oferă un cadru explicativ adecvat pentru a înțelege și valorifica acțiunile sinergice ale agenților educaționali care colaborează pentru atingerea unui obiectiv comun: asigurarea bunăstării copilului în toate dimensiunile sale.

Un punct de referință metodologic important în conturarea dimensiunii conceptuale a Modelului FPIBC îl constituie teoria conexionistă, formulată de E.L. Thorndike. În viziunea autorului, funcționarea psihică este concepută ca o rețea dinamică de conexiuni care se formează între stimuli și reacțiile comportamentale corespunzătoare, pe baza experienței [16]. Astfel, învățarea este interpretată ca proces de întărire progresivă a acestor asocieri, în funcție de frecvență și de consecințele acțiunilor. Emoțiile, dorințele și comportamentele umane sunt văzute ca rezultate ale acestor conexiuni, construite treptat în contexte variate de viață. Thorndike a enunțat un set de legi ale învățării, implicit ale învățării societale, care rămân semnificative în educația contemporană. Printre acestea se numără: legea pregătirii, care accentuează importanța dispoziției

interne a individului pentru învățare; legea exercițiului, potrivit căreia conexiunile se întăresc prin repetiție; legea efectului, conform căreia răspunsurile urmate de rezultate satisfăcătoare sunt mai susceptibile de a fi repetate; și legea apartenenței, care relevă faptul că învățarea este influențată de relevanța și sensul perceput de subiect [16, p. 97-105].

Noțiunea de *interconexiune* se referă la stabilirea de legături între multiple elemente care, prin cooperare, funcționează ca o unitate. Ea implică o relație de interdependență și asemănare între idei, concepte sau obiecte. Termenul „conexiune” poartă o conotație activă și dinamică, fiind utilizat frecvent pentru a descrie raporturile structurale sau funcționale ce leagă mai multe entități – fie acestea tangibile sau abstracte. În domeniul **științelor cognitive**, acest concept este aplicat pentru a desemna legăturile dintre componentele unui sistem de procesare a informației. Astfel, el a stat la baza dezvoltării curentului cunoscut sub numele de *conexionism,* care are ca obiectiv modelarea rețelelor cognitive și explicarea modului în care conectivitatea internă între elemente contribuie la eficiența funcționării sistemului în ansamblu [1, p. 175].

O orientare metodologică esențială în definirea dimensiunii conceptuale a Modelului FPIBC reprezintă *Teoria ierarhiei nevoilor umane a lui A. Maslow,* trebuie luată în considerare în asigurarea celor opt domenii ale bunăstării copilului, întrucât oferă un cadru explicativ ierarhic al nevoilor fundamentale umane. Piramida lui Maslow demonstrează că satisfacerea nevoilor fiziologice și de securitate constituie premisa pentru dezvoltarea ulterioară a nevoilor sociale, de stimă și de autorealizare. În acest sens, domeniile bunăstării prevăzute de HG nr. 143/2018: siguranță, sănătate, realizare, *îngrijire cu afecțiune, activism,* respect, responsabilitate, incluziune se află într-o relație de complementaritate și progresivitate, reflectând dinamica dezvoltării copilului. Integrarea acestei teorii în evaluarea și planificarea măsurilor de sprijin permite instituțiilor implicate să prioritizeze intervențiile, să prevină dezechilibrele și să orienteze acțiunile spre dezvoltarea holistică și durabilă a copilului [7].

Pornind de la paradigmele și teoriile prezentate anterior, am identificat un set de principii care vor ghida procesul de elaborare a Proiectului de parteneriat intersectorial dedicat asigurării bunăstării copilului. Conform definiției din *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX), principiul reprezintă un element fundamental sau o regulă de bază care stă la temelia unei teorii, unui sistem ori unui cod de conduită; este o normă esențială de acțiune, comportament și evaluare [6].

Stabilirea unor norme clare și riguroase de conduită, respectate de toți agenții educaționali implicați, este esențială pentru menținerea și optimizarea funcționării parteneriatului educațional intersectorial care vizează bunăstarea copilului. Printr-o analiză atentă a conținutului și dimensiunilor bunăstării copilului, au fost selectate principii esențiale ce pot contribui la eficientizarea colaborării și a impactului comun al parteneriatului vizat.

Principiile de asigurare a eficienței fortificării funcționalității parteneriatului intersectorial

Modelul pedagogic FPIBC a fost realizat în baza unor repere metodologice axate pe fortificarea funcționalității parteneriatului educațional intersectorial, asigurând în același timp o evoluție naturală a fiecărui element specificat anterior și relaţia dintre ele și procesul de eficientizare a acestora. Deci, considerăm important să elucidăm argumentarea Modelului pedagogic FPIBC prin prisma următoarelor principii**:** principiul conexionist, integralității, funcționalității, sustenabilității, abordării globale, principiul educației centrat pe copil.

- *Principiul educației centrate pe copil* presupune că **învățarea pornește de la copil** – de la experiențele sale, de la nivelul său de dezvoltare, de la contextul familial și cultural în care trăiește. Acest principiu exprimă ideea că întregul proces educațional trebuie să fie organizat în jurul nevoilor, potențialului, intereselor și ritmului individual de dezvoltare al fiecărui copil.

- Aplicarea lui implică trecerea de la o educație rigidă, standardizată, la o educație personalizată, participativă și incluzivă, care recunoaște copilul ca subiect activ al propriei formări și ca partener în procesul de învățare. Deci, putem deduce următoarele *norme* și *condiții*:

1. Normă: Respectarea individualității copilului

Condiție: Agenții educaționali asigură evaluarea complexă și continuă a copilului prin colaborarea specialiștilor din educație, sănătate, protecție socială și servicii comunitare, în vederea elaborării unui plan integrat de intervenție individualizat, centrat pe bunăstarea și dezvoltarea armonioasă a fiecărui copil.

2. Normă: Asigurarea participării active a copilului

Condiție: În cadrul parteneriatului educațional intersectorial se instituie mecanisme și proceduri clare pentru consultarea și implicarea copilului în evaluarea situației sale, în stabilirea obiectivelor de intervenție și în monitorizarea acțiunilor care îl privesc direct, asigurându-se că vocea copilului este respectată și integrată în toate etapele procesului decizional.

- *Principiul integralității* se bazează pe conceptul de integrare, care semnifică acțiunea de a reface, completa sau uni mai multe părți într-un întreg coerent. Această unificare transformă elementele componente în părți integrate, iar rezultatul obținut este de o calitate superioară față de simpla sumă a părților individuale. În context educațional, principiul reflectă corelația funcțională și interdependența dintre acțiunile diferiților agenți educaționali, care, prin colaborare, contribuie la realizarea bunăstării copilului. Totodată, elementele fenomenului analizat sunt privite ca părți ale unui sistem complex și interconectat, abordarea sistemică devenind esențială pentru înțelegerea și gestionarea acestuia [10, p. 74]. Principiul integralității reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai abordării moderne a bunăstării copilului. Conform acestui principiu, dezvoltarea și protecția copilului trebuie privite **în mod unitar, global**, ca rezultat al interacțiunii multiple dintre dimensiunile biologică, psihologică, socială, educațională, culturală și morală ale personalității .

Respectarea acestui principiu este esențială pentru evitarea unei perspective fragmentate asupra copilului și pentru asigurarea unei intervenții coerente și continue, centrate pe **întregul copil**, nu doar pe o anumită problemă sau domeniu. În baza acestui principiu se pot formula următoarele *norme* și *condiții esențiale*:

1. Normă: Viziune holistică asupra copilului

Condiție: Toți actorii implicați trebuie să ia în considerare simultan aspectele cognitive, emoționale, sociale și fizice în proiectarea și implementarea activităților educaționale și de sprijin.

2. Normă : Unitatea și alinierea intervențiilor

Condiție: Coerența în cadrul unui parteneriat educațional intersectorial presupune o corelare clară, logică și funcțională între toate acțiunile și strategiile întreprinse de parteneri în vederea realizării scopului comun. Această dimensiune reflectă armonizarea planificării, implementării și evaluării activităților, care trebuie să se desfășoare în mod unitar, pe baza unui plan de acțiune clar formulat. Coerența este susținută de o viziune comună, de sprijin reciproc între actori și de interacțiuni constructive care favorizează continuitatea proceselor și sinergia eforturilor. Astfel, un parteneriat coeziv și bine coordonat devine un cadru stabil pentru intervenții eficiente și sustenabile în domeniul educației și protecției copilului.

- *Principiul funcționalității* se referă la modul în care produsele sau sistemele sunt concepute astfel încât fiecare componentă să îndeplinească un rol clar și bine definit în cadrul întregului. Accentul cade pe eficiența și utilitatea fiecărei părți, urmărindu-se optimizarea performanței generale a sistemului prin asigurarea că toate elementele realizează cu precizie funcțiile atribuite. Aplicarea acestui principiu necesită o înțelegere aprofundată a cerințelor sistemului și a modului în care componentele interacționează între ele pentru a atinge scopurile propuse**.** *Principiul funcționalității* ocupă un loc central în arhitectura conceptuală a modelelor de asigurare a bunăstării copilului, deoarece subliniază necesitatea ca toate structurile, mecanismele și relațiile instituționale implicate în protecția și dezvoltarea copilului să funcționeze efectiv, nu doar să existe formal. Deci, vizează eficiența, coerența și finalitatea practică a acțiunilor, asigurând trecerea de la intenții declarative la rezultate concrete în viața copilului.. Din acest principiu putem deduce următoarele *norme și condiții esențiale*:

1. Normă: Claritatea obiectivelor și responsabilităților

Condiție: Fiecare actor implicat este obligat să își asume sarcini bine definite, corelate cu obiectivele generale, pentru a evita confuziile și disfuncționalitățile.

2. Normă: Coordonarea eficientă a activităților

Condiție: Conformitatea în cadrul parteneriatelor intersectoriale presupune alinierea acțiunilor, deciziilor și intervențiilor actorilor implicați la cadrul legislativ, normativ și de politici publice aplicabile în domeniile educației, protecției copilului și sănătății. Respectarea reglementărilor în vigoare nu doar că garantează legalitatea și legitimitatea intervențiilor, ci contribuie și la crearea unui climat de încredere între instituțiile partenere și beneficiari. Conformitatea implică, de asemenea, adoptarea unor standarde comune de lucru, indicatori de calitate și proceduri operaționale care facilitează monitorizarea și evaluarea activităților în mod uniform și transparent [1, p. 151].

- *Principiul conexionist*, cunoscut și sub denumirile de procesare distribuită paralelă sau rețele neuronale artificiale, și recent integrat în cadrul *deep learning-ului*, reprezintă atât un cadru teoretic fundamental, cât și un instrument de calcul esențial pentru înțelegerea minții și comportamentului uman. Esența acestui principiu constă în interpretarea conform căreia cunoașterea umană este o proprietate emergentă ce rezultă din interacțiunea simultană a unui număr mare de unități de procesare interconectate (neuroni), care funcționează în paralel într-o rețea. De asemenea, conexionismul consideră că procesele de învățare, reprezentare și procesare a informațiilor sunt caracterizate printr-un caracter dinamic și distribuit [16, p. 45].

Printre pionierii conexionismului se numără Herbert Spencer, psiholog, sociolog și filozof, care în lucrarea sa a evidențiat importanța descrierii sistemului nervos pentru înțelegerea proceselor psihologice. Spencer a descris conexiunile dintre structurile neurale și funcțiile acestora, precum și relația dintre idee și concept. De asemenea, a subliniat legătura fundamentală dintre modificările din sistemul nervos și starea fizică a organismului, o idee revoluționară pentru epoca sa [14, p. 312].

Complementar, Edward Thorndike a propus teoria învățării bazate pe conexiuni între impresiile senzoriale și impulsurile spre acțiune. Această asociere a fost denumită „legătură” sau „conexiune” și a fost fundamentul sistemului său numit „psihologia legăturilor” (*bond psychology*) sau conexionism [16, p. 25]. Respectarea *principiului conexionist* în asigurarea bunăstării copilului are o importanţă majoră, deoarece acesta subliniază interdependența și corelarea tuturor factorilor care contribuie la dezvoltarea armonioasă a copilului. În cadrul parteneriatului educațional intersectorial axat pe asigurarea bunăstării copilului, *principiul conexionist* accentuează semnificația relațiilor și a interdependenței dintre diversele instituții și actori sociali, cum ar fi școlile, organizațiile neguvernamentale, autoritățile locale sau sectorul privat. Pe baza acestui principiu, pot fi formulate următoarele *norme și condiții esențiale*:

1. Normă: Colaborare activă și adaptabilă

Condiție: Comunicarea reprezintă fundamentul organizării, desfășurării și evaluării tuturor activităților desfășurate în cadrul parteneriatului educațional intersectorial orientat spre asigurarea bunăstării copilului. Având în vedere că un astfel de parteneriat implică mai mulți actori din diferite domenii, transmiterea eficientă a informațiilor devine o condiție esențială a funcționalității. În sine, parteneriatul poate fi conceptualizat ca o formă avansată de comunicare instituțională, ce transcende simplele interacțiuni dintre părți și presupune trecerea către un nivel superior de cooperare. Coordonarea și cooperarea sunt etape preliminare ale construirii unui parteneriat, în timp ce comunicarea constituie premisa de bază a realizării acestuia. Pentru ca parteneriatul să capete caracter durabil și să își atingă scopurile, este necesar ca actorii implicați să manifeste abilități de ascultare activă, empatie, deschidere și atenție față de mesajele transmise. Comunicarea în acest context trebuie să fie bine structurată în timp și spațiu, să reflecte obiective comune, să promoveze participarea incluzivă și să garanteze transparența procesului colaborativ.

2. Normă: Interdependența și complementaritatea

Condiție: Coeziunea reflectă unitatea internă a echipei intersectoriale, fundamentată pe valori comune, obiective clar formulate și relații de încredere între actori. Un parteneriat coerent și coeziv se caracterizează prin solidaritate instituțională, sprijin reciproc și disponibilitate pentru a lucra în mod concertat. Coeziunea este consolidată prin comunicare continuă, transparență decizională și participare activă, aspecte esențiale pentru menținerea unei colaborări sustenabile. O echipă coezivă reușește să gestioneze mai eficient conflictele, să asigure un climat organizațional pozitiv și să contribuie în mod semnificativ la atingerea obiectivelor parteneriatului [8, p. 203]. Parteneriatul educaţional intersectorial poate să devină mai coeziv prin implicarea cu entuziasm, recunoaşterea asemănărilor dintre membrii grupului, susţinerea eforturilor depuse de membrii grupului, existenţa sentimentelor reciproce pozitive între membrii grupului. Apartenenţa de grup creează un sentiment de siguranţă, comunitate, care eficientizează legăturile. Partenerii devin responsabili pentru rezultatele grupului, îşi întăresc adaptabilitatea, valoarea de sine, motivaţia, devin încrezători pentru progresul echipei şi, astfel, se pot obţine rezultate vizibile, performanţe frumoase şi coeziune la nivel înalt. Astfel, pentru o interacțiune eficientă a agenților educaționali au fost stabilite etapele pe care le parcurg în asigurarea eficientă a bunăstării copilului: evaluarea inițială, planificarea suportului și implementarea acțiunilor de suport, monitorizarea/ observarea continuă.

- *Principiul sustenabilității* presupune gestionarea responsabilă a acțiunilor partenerilor pentru a genera un impact pozitiv durabil asupra comunității. Acesta subliniază importanța realizării unor obiective comune, înțelegerea ecosistemului în care activăm și colaborarea eficientă între toți actorii implicați. În plus, principiul implică un proces riguros de aliniere operațională și asumarea responsabilității reciproce pentru progresul continuu și echilibrat *Principiul sustenabilității* reprezintă o dimensiune esențială în arhitectura conceptuală a politicilor și practicilor orientate spre asigurarea bunăstării copilului. Acest principiu afirmă că toate acțiunile, intervențiile și politicile destinate copilului trebuie să fie durabile în timp, adaptabile contextelor sociale și capabile să genereze efecte pozitive pe termen lung, fără a compromite resursele necesare generațiilor viitoare. Din acest principiu derivă următoarele norme și condiții:

1. Normă: Planificare pe termen lung

Condiție: Actorii implicați trebuie să elaboreze strategii și proiecte care să asigure continuitatea și dezvoltarea durabilă a programelor și serviciilor.

2. Normă: Consolidarea relațiilor intersectoriale

Condiție: Creativitatea se referă la capacitatea partenerilor de a identifica soluții inovatoare și adaptate contextului specific al fiecărei comunități pentru a răspunde provocărilor privind bunăstarea copilului. Într-un context educațional dinamic și marcat de diversitate, creativitatea devine o competență fundamentală, deoarece permite generarea de strategii flexibile și eficiente, dezvoltarea de practici educaționale incluzive și adaptarea serviciilor la nevoile reale ale beneficiarilor. Colaborarea intersectorială creativă presupune deschiderea către idei noi, schimbul de perspective și dezvoltarea de inițiative care pot contribui la inovație socială și educațională [7, p. 94].

- *Principiul abordării globale* afirmă că problemele cu care se confruntă o persoană, o familie sau o comunitate sunt interdependente și nu pot fi soluționate izolat. Astfel, fiecare agent educațional trebuie să pornească de la o evaluare comprehensivă a tuturor dificultăților existente, iar intervențiile realizate să fie susținute, acolo unde este cazul, de servicii specializate complementare. Această perspectivă integrată asigură o abordare holistică și eficientă a nevoilor beneficiarilor [11, p. 65]. Principiul abordării globale se operaționalizează prin parteneriatul educațional intersectorial dintre sistemele de educație, sănătate, protecție socială, justiție și cultură. Abordarea globală este, prin urmare, fundamentul funcționalității rețelei de servicii orientate spre copil și familie Din acest principiu putem deduce următoarele norme și condiții:

1. Normă: Integrarea diferitelor domenii de intervenție

Condiție: Colaborarea implică un efort comun susținut de mai mulți actori, orientat spre realizarea unui obiectiv comun. Ea se diferențiază de simpla cooperare prin profunzimea relațiilor dintre participanți și prin asumarea colectivă a responsabilității pentru atingerea rezultatelor. Colaborarea este o relație dinamică și funcțională, bazată pe interacțiuni reciproce, în care indivizi sau organizații își aliniază resursele, competențele și inițiativele pentru a obține un rezultat mutual benefic. Deși în general presupune coordonare, aceasta nu este condiționată neapărat de o ierarhie rigidă, putând fi realizată și într-un cadru descentralizat, de tip egalitar. În cadrul parteneriatului educațional, colaborarea vizează sprijinirea procesului educațional și formarea holistică a copilului, având la bază o convergență a deciziilor, responsabilităților și acțiunilor din partea tuturor actorilor educaționali și instituționali implicați.

2. Normă: Analiza contextului și adaptarea intervențiilor

Condiție: Partenerii trebuie să evalueze permanent nevoile copilului și să ajusteze acțiunile în funcție de schimbările și particularitățile mediului social și familial.

3. Normă: Implicarea tuturor actorilor relevanți

Condiție: Toți factorii implicați trebuie să participe activ la planificare, implementare și monitorizare, pentru a asigura o intervenție integrată și comprehensive.

Pentru a spori eficiența și a valorifica pe deplin parteneriatul educațional intersectorial dedicat asigurării bunăstării copilului, respectarea acestor principii devine esențială, constituind repere fundamentale în gestionarea acestui proces complex.

Dimesiunea praxiologică a Modelului pedagogic FPIBC

Abordarea multiaspectuală în asigurarea bunăstării copilului impune dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor intersectoriale, menite să faciliteze prevenirea primară a factorilor de risc și să asigure implementarea promptă și adecvată a intervențiilor specifice. A doua dimensiune a Modelului Pedagogic FPIBC pune în evidență un mecanism operațional de implementare a parteneriatului intersectorial axat pe bunăstarea copilului, prin definirea clară a rolurilor agenților educaționali implicați, a condițiilor ce susțin funcționarea eficientă a acestui parteneriat, precum și a atribuțiilor și funcțiilor acestora în cadrul procesului colaborativ.

Cooperarea intersectorială reprezintă o relație recunoscută și structurată între diverse entități din sectoare variate ale societății cu profil educațional, create pentru a aborda în mod comun o problemă specifică, cu scopul de a atinge un rezultat comun — în acest caz, bunăstarea copilului. Această colaborare este concepută să fie mai eficientă și durabilă decât eforturile izolate ale sectorului educației. În domeniul învățământului, acțiunea intersectorială este recunoscută ca un obiectiv fundamental pentru sporirea echității educaționale, mai ales în situațiile în care succesul depinde de decizii și intervenții din sectoare conexe, precum sănătatea publică, asistența socială și securitatea publică. Unul din repere pe care ne-am bazat în conceptualizarea acțiunilor agenților incluși în parteneriatul educațional pe care le-am inclus în Modelul pedagogic FPIBC au fost rezultatele obținute în cadrul experimentului de constatare cu referire la reflecțiile adolescenților moderni asupra propriei bunăstări, dar și analiza experiențelor de parteneriat intersectorial axat pe asigurarea bunăstării copilului. Spre exemplu, conform datelor obținute în cercetarea acoperirii domeniilor bunăstării - la domeniul siguranță, am obținut date care denotă că nu toți adolescenții care au fost chestionați (224) se simt în siguranță atât acasă, cât și la școală, constituie 21%, ceea ce considerăm un număr semnificativ, alte domenii ale bunăstării care țin a fi asigurate de specialiști ar fi *respect* și *incluziune,* 33% afirmă că nu au respect din partea familiei, iar 50% declară că nu li se respectă drepturile în totalitate.

Parteneriatele dintre agenții educaționali se dovedesc a fi eficiente în promovarea bunăstării copilului datorită mai multor factori esențiali. În primul rând, acestea contribuie la consolidarea intervențiilor oferite de personalul serviciilor universale, astfel încât să răspundă în mod adecvat nevoilor copilului. În al doilea rând, parteneriatele asigură o abordare holistică în identificarea și eliminarea semnelor de îngrijorare, cu scopul de a îmbunătăți starea generală de bine a copilului. De asemenea, aceste colaborări facilitează reducerea necesității intervențiilor de protecție prin aplicarea unor măsuri de prevenție primară. Nu în ultimul rând, ele permit valorificarea potențialului familial în procesul de creștere și dezvoltare a copilului.

Pentru ca un parteneriat să fie considerat de succes, este necesară clarificarea obiectivului pentru care se constituie colaborarea, precum și identificarea intereselor comune ce aduc beneficii tuturor părților implicate. Totodată, este esențială stabilirea unor modalități eficiente de lucru pentru atingerea scopurilor propuse, identificarea resurselor necesare și evidențierea competențelor fiecărui participant. Implementarea schimbărilor rezultante trebuie să aducă valoare atât partenerilor, cât și societății în ansamblu. Mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor pune accentul pe cooperarea intersectorială la nivel de prevenire și intervenție primară pentru asigurarea bunăstării copilului, care se realizează în cadrul serviciilor universale – sănătate și educație. În cadrul acestei cooperări sunt desemnate coordonatori și persoanele desemnate din cadrul serviciilor universal.

Modelul pedagogic FPIBC reflectă mulțimea de componente în care predomină relații sau raporturi interconexe care contribuie la realizarea unui scop comun.

CONCLUZII

1. Funcționalitatea parteneriatului intersectorial este condiționată de un model pedagogic integrator și adaptiv, care să asigure coerența, complementaritatea și eficiența acțiunilor desfășurate de actori din domenii diverse (educație, sănătate, protecție socială, ordine publică), în vederea atingerii unui obiectiv comun: promovarea bunăstării copilului.

2. Modelul pedagogic propus fundamentează colaborarea intersectorială pe principii precum comuni-

carea strategică, abordarea holistică, responsabilitatea partajată și sustenabilitatea relațiilor instituționale, ceea ce contribuie la consolidarea unei culturi organizaționale bazate pe empatie, solidaritate și eficiență socială.

3. Fortificarea funcționalității parteneriatului presupune nu doar coordonarea activităților, ci și dezvoltarea competențelor profesionale ale agenților educaționali, în special în ceea ce privește capacitatea de a gestiona relații interinstituționale, de a comunica empatic și de a interveni prompt și contextualizat în situații de risc pentru copil.

4. Implementarea unui model pedagogic coerent și operațional impune existența unor condiții facilitatoare – comunicare, colaborare, coerență, conformitate, creativitate și coeziune – care trebuie respectate în toate etapele colaborării, de la inițiere la evaluare și reglementare, pentru a garanta continuitatea și eficacitatea intervențiilor.

5. Modelul pedagogic privind fortificarea parteneriatului intersectorial este deschis inovării și evaluării continue, pentru a răspunde schimbărilor sociale, nevoilor emergente ale copilului și provocărilor instituționale, astfel încât să devină un reper strategic în politicile educaționale și de protecție a copilului la nivel local și național.

Referințe bibliografice:

1. AUBERT, J.-M., DANDREY, P. (coord.). *Dicționar de științe ale limbajului și științe cognitive*. București: Editura Humanitas, 2002. ISBN 973-50-0304-4.
2. AXINTE, A., CRISTEA, A. *Educația incluzivă și parteneriatul interinstituțional*. Editura Universitară, 2021. ISBN 978-606-28-1275-2.
3. BRONSTEIN, L. R. A Model for Interprofessional Collaboration. In: *Social Work*, 48(3), 297–306. https://doi.org/10.1093/sw/48.3.297
4. BOTNARI, V., SCUTARU, A. Formarea continuă a agenților sociali implicați în parteneriate intersectoriale axate pe asigurarea bunăstării copilului. In: *Educația din perspectiva conceptului Clasa Viitorului*, Ed. 4, 3-4 noiembrie 2023, Chișinău. Chișinău: CEP UPSC, 2023, Ediția 4, pp. 190-198. ISBN 978-9975-46-865-7.
5. BOTNARI, V., SCUTARU, A. Interconexiunea sinergică a activității agenților educaționali – condiție prioritară în asigurarea bunăstării copilului. In: *Evoluția sistemului național al învățământului special și incluziv ca proces unitar teoretico-praxiologic în câmpul educațional european: 50 de ani de activitate a Catedrei Psihopedagogie și Psihopedagogie specială*, Ed. 1, 2 decembrie 2022, Chișinău. Chișinău: CEP UPSC, 2023, pp. 248-256. ISBN 978-9975-46-732-2.
6. Guvernul Republicii Moldova, HG nr. 143 din 12.02.2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=102076&lang=ro
7. Enciclopedia de filosofie și științe umane. Coordonator Andrei Marga. Iași: Polirom, 2001. ISBN 973-683-509-2.
8. MICLEA, M. *Dezvoltarea resurselor umane. Educația și integrarea socio-profesională*. Cluj-Napoca: Editura ASCR, 2010. ISBN: 978-973-7736-72-8.
9. MURPHY, P. *Collaboration and Co-Creation in Education*. Routledge, 2016. ISBN: 978-1138827113.
10. POPESCU, M. *Managementul integrat al proceselor educaționale*. Editura Didactică și Pedagogică, 2018. ISBN 978-973-30-3500-2
11. POPA, D. *Intervenții integrate în asistența socială*. Editura Trei, 2017. ISBN 978-606-719-525-7
12. ROGERS, C. *A deveni o persoană. Perspectiva unui psihoterapeut*. București, 2014. Editura Trei. ISBN 978-606-678-846-5. (p.25)
13. RUMELHART, D. E., McClelland, J. L. *Parallel Distributed Processing: Explorations in the Microstructure of Cognition*. Volume 1: Foundations. MIT Press, 1986. ISBN 978-0262680534
14. SPENCER, H. *Principles of Psychology*. London: Longmans, Green, and Co. ISBN 978-1420938347 (ediție reeditată)
15. THORNDIKE, E. L. *The Fundamentals of Learning*. New York: Teachers College, Columbia University, 1932. ISBN 978-1258235552. (p. 97-105)

Date despre autori:
Valentina BOTNARI, doctor, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”din Chișinău
ORCID: 0000-0002-1190-9346
E-mail: botnari.valentina@upsc.md

Albina SCUTARU, doctorandă, Școala Doctorală Științe ale Educației, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID: 0000-0003-4157-2286
E-mail: scutaru.albina@upsc.md

Prezentat: 30.09.2025